

ΜΕΓΑΛΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑ

ΗΘΟΓΡΑΦΙΚΑ ΑΝΑΛΕΚΤΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΒΗΣΣΥΝΙΑΝ

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΜΙΑΣ ΑΒΗΣΣΥΝΙΑΚΗΣ ΒΡΙΣΙΑΣ

ΥΠΟ ΣΩΚΡΑΤΟΥΣ ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ

Πρό του ιταλοαβησσυνιακού πολέμου του 1896, οι 'Ιταλοί που εισέδυνον διά του λιμένος της Μασσάβας εις τὸ ἀβησσυνιακὸν ἔδαφος χάριν ἐμπορίου ἢ πρὸς μελέτην τῆς χώρας, κακῶς ἐκτιμῶντες τὰ θρησκευτικὰ καὶ πατριωτικὰ αἰσθήματα τῶν ὑπὸ κῶδων τοῦ Μενελίκ, ἐδειχναν τὴν περιφρόνησιν πρὸς αὐτοὺς, ὥστε δόσους προσελάμβανον εἰς τὴν ὑπηρεσίαν των, ὡς ὑπηρετάς, ὁδηγοὺς, ἀγωγάς κτλ. δὲν τοὺς ἐκάλουν μὲ τὰ χριστιανικὰ τῶν ὀνόματα, ἀλλὰ τοὺς ὀνόμαζον περιφρονητικῶς ὅλους συλλήβδην «*Αἰῆδες*». Ὁ 'Αβησσυνὸς δὲν δύναται χριστιανικῶς νὰ στρέψῃ καὶ τὴν ἄλλην παρεῖαν δεχόμενος ἐν ὀπίσῳ, ἀλλὰ δὲν συγχωρεῖ ἐκείνον, πού προσβάλλει τὴν θρησκείαν καὶ τὸν ἐθνισμόν του. Κατέπνιγον λοιπὸν οἱ ὑβριζόμενοι τὴν ἀγανάκτησίν των καὶ ἀνέμενον τὴν πρώτην εὐκαιρίαν νὰ ἐκδικηθῶν τοὺς 'Ιταλοὺς διὰ τὸν ἀνυπόφορον ἐξευτελισμόν.

Ἦλθεν ὁ πόλεμος καὶ ὁ ἰταλικὸς στρατὸς ἔπαθε τὴν γνωστὴν πανωλεθρίαν εἰς τὴν περίφημον μάχην τῆς *Αδῶνας*. Χιλιάδες 'Ιταλῶν αἰχμαλώτων ὠδηγήθησαν εἰς τὴν *Αδῖς*—*Ἀμπέμπα*, τοὺς ὁποίους ὑπερρεώθησαν νὰ φιλοξενήσων εἰς τὰς κατοικίας των μέχρι τῆς υπογραφῆς τῆς εἰρήνης οἱ 'Αβησσυνιοὶ κάτοικοι τῆς πόλεως. Κάθε οἰκογένεια ἐδέχθη ἀναλόγως τῆς εὐθυχωρίας τῆς καὶ ἀνάλογον ἀριθμὸν αἰχμαλώτων. Σύμφωνα πρὸς τὸ διάγγελμα τοῦ Μενελίκ οἱ 'Ιταλοὶ αἰχμαλῶτοι ἔτυχον ἀπὸ τοὺς φιλοξενήσαντας αὐτοὺς πάσης περιποίησεως, διότι εἰς τὴν 'Αβησσυνίαν, φύσει ἄλλως τε φιλόξενον, ἰσχύει κατ' ἐξοχὴν τὸ «*βασιλικὴ διαταγὴ καὶ τὰ σκυλλία δεμέναι*»!

Ἡ διαταγὴ ὅμως τοῦ μεγάλου Αὐτοκράτορος δὲν περιελάμβανε καμμίαν ὑποχρέωσιν τῶν 'Αβησσυνῶν ν' ἀποστηθίσουν καὶ τὰ ὀνόματα—τὰ τὸς ἄλλως τε δυσκολοπρόφερα εἰς τὴν ἀβησσυνιακὴν γλῶσσαν—τῶν 'Ιταλῶν φιλοξενουμένων.

Ἡ εὐκαιρία ἦτο θαυμασία διὰ τοὺς 'Αβησσυνοὺς ν' ἀποτίσουν τὸν φόρον τῆς...εὐγνωμοσύνης των. Τὸ ὄνομα *Αἰῆς*, τὸ ὁποῖον ἔπαυσαν φυσικὰ νὰ χρησιμοποιοῦν πλέον οἱ 'Ιταλοὶ διὰ τοὺς νικητὰς 'Αβησσυνοὺς ἦτο...διαθέσιμον! Ἐλαβον λοιπὸν αὐτὸ καὶ μὲ αὐτὸ ἐβάπτισαν, χωρὶς κολυμβήθραν, ὅλους τοὺς αἰχμαλώτους. Ἄλλο δὲν ἤκουε τις πλέον παρὰ τὸ αὐτο (=κύριε) *Αἰῆ, αἰνὸρ Αἰῆ*, ν' ἀπευθύνεται ἀπὸ τοὺς ἰθαγενεῖς, ἀκόμη καὶ ἀπὸ τοὺς σκλάβους, εἰς τοὺς 'Ιταλοὺς αἰχμαλώτους ὄλων τῶν στρατ. βαθμῶν, μῆτε τοῦ πρεσβευτοῦ ἐξαίρουμένου. Ἡ ἰσχυρὰ αὐτὴ ἐπλήγωνε τὴν ἀξιοπρέπειαν τῶν 'Ιταλῶν, οἱ ὁποῖοι πολλὰς φορὰς ἐν βρασμῷ ψυχῆς ἐξετρεπόντο εἰς ἀντεκδικήσεις μὲ αἱματηρὰς συνεπειάς. Τὸ σκάνδαλον ἐμεγάλωνε καὶ ἐφθασε νὰ λάβῃ τοιαύτας διαστάσεις, πού ἐχρεώσθη νὰ γίνουν ἐπίσημα διαβήματα εἰς τὸν Αὐτοκράτορα, ὅστις ἠγγόνει τὰ συμβαίνοντα. Ὁ Μενελίκ μεγαλοφρόνως φερόμενος ἐξέδωκεν ἀμέσως αὐστηρότατον διάγγελμα, τὸ ὁποῖον ἀπηγγέλθη ἀπὸ δημόσιον τελελὴν εἰς τὰς συνοικίας, διὰ τοῦ ὁποῖου ἠπέλκει νὰ τιμωρήσῃ διὰ θανάτου τὸν 'Αβησσυνὸν ἐκείνον, πού θὰ ὀνόμαζε 'Ιταλόν τινα μὲ τὸ ὑβριστικὸν ὄνομα «*Αἰῆ*». Πρὸς τὴν διαταγὴν τοῦ Αὐτοκράτορος τῶν συνεμορφώθησαν βέβαια οἱ 'Αβησσυνοὶ μὲ πολλὴν σεβασμὸν καὶ πειθαρχίαν, ἀλλὰ μόνον εἰς τὰ φανερά, διότι κρυφίως δὲν ἔπαυσαν νὰ χρησιμοποιοῦν τὴν πολιτογραφηθεῖσαν πλέον εἰς τὴν γλῶσσάν των λέξιν «*Αἰῆ*» ὡς...εἰδικὴν βρισιὰν κατὰ τῶν 'Ιταλῶν. Μέχρι σήμερον ὁ 'Αβησσ-

υνὸς ἐκδικούμενος δι' οἰανδήποτε αἰτίαν 'Ιταλόν, δὲν ὑβρίζει τὸν Χριστὸν ἢ τὴν Παναγίαν του, ἀλλ' εἴτε φανερά, εἴτε κρυμμένον τὸν ἀποκαλεῖ «*Αἰῆ*» καὶ ὁ ἀκούων θεωρεῖται προσβεβλημένος τόσον, ὅσον ἐκεῖνος πού δέχεται εἰς τὸν δρόμον του σάπιαν λεμονόφλουδαν, χωρὶς νὰ εἶνε ἀποκρηάτικος...μασκαράς.

Ἐννοεῖται ὅτι καὶ ἄλλοι Εὐρωπαῖοι τῆς 'Αβησσυνίας λαμβάνουν τὴν ἰδιαιτέραν αὐτὴν τιμὴν, ὅταν κατὰ λάθος ἐκληφθῶν ἀπὸ τοὺς 'Αβησσυνοὺς ὡς «*Αἰῆδες*».

Ἐπειδὴ ὁμιλοῦμεν περὶ ἀβησσυνιακῆς ἐκδικήσεως σημειώμεν καὶ ἐν ἄλλο πάθημα τῶν 'Ιταλῶν, πού συνέβη κατὰ τὸν ἴδιον πόλεμον τοῦ 1896. Εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτὴν δὲν πρόκειται περὶ ἀλλαγῆς—πλατωνικῆς ἄλλως τε—ὀνόματος ἢ ἐπιθέτου, ἀλλὰ περὶ μεταβολῆς ριζικῆς τοῦ ἀνδρικοῦ γένους μεγάλης μερίδος 'Ιταλῶν εἰς...μὴ ἀνδρικόν, δι' εἰδικῆς ἐγχειρίσεως ἐκτελουμένης ὑπὸ τῶν 'Αβησσυνῶν πολέμιων εἰς τοὺς ἀντιπάλους των κατὰ τὴν ὥραν τῆς μάχης.

Εἶνε παλαιότατη συνήθεια τῶν 'Αβησσυνῶν, καθὼς καὶ ἄλλων ἀφρικανικῶν λαῶν, νὰ μὴ ἐπιδίδωκον ἐν καιρῷ πολέμου κατ' ἀσπόνδου ἐχθροῦ των, τόσον τὸν φόνον του, ὅσον τὸν ἀκρωτηριασμόν του, κατὰ τρόπον θέτοντα αὐτὸν ἐκτὸς μάχης, ἀλλὰ καὶ στερεοῦντα εἰς αὐτὸν διὰ παντὸς τὴν...πηγὴν τῆς ἀναπαραγωγῆς. Τὴν τιμωρίαν αὐτὴν θεωροῦν καλυτέραν τοῦ φόνου, διότι μετὰ τοῦ ρηθέντος δλεθρίου ἀποτελέσματος παραμένει ἰσοβίως εἰς τὸν ἐχθρὸν τὸ αἶσχος τῆς, οὕτως εἰπεῖν, ...γυναικολογικῆς του.

Ὁ ἄθλος αὐτὸς θεωρεῖται ἀπὸ λαοὺς τινος τῆς 'Αφρικῆς τόσον ἡρωϊκός, ὥστε κανὲν περιδέριον ἢ πολῦτιμον δῶρον δύναται νὰ χαροποιήσῃ μίαν φανταστικὴν 'Αφρικάναν πρὸςφερόμενον εἰς αὐτὴν ἀπὸ τὸν μνηστῆρα ἢ τὸν σύζυγόν της, ὅσον τὸ λάφυρον πού προέρχεται ἀπὸ τὸν ἀκρωτηριασμόν τοῦ ἐχθροῦ τῆς φυλῆς της.

Εἶνε συνήθης ἡ πρωτότυπος σκηνὴ εἰς τὰς συνοικίας τῶν ἀβησσυνιακῶν χωρίων, καθ' ἣν τὰ παιδία παίζουν ἐν εἰδος ψευδομονομαχίας, εἰς τὴν ὁποίαν χρησιμοποιοῦν ξύλινα *χατὰ* *ι*. Μὲ αὐτὰ προσπαθοῦν δι' ἐπιδείξιαν ἐλιγμῶν καὶ ἐπιτηδείων κινήσεων διὰ μὲν τῆς μίας χειρὸς ν' ἀρπάσσουν διὰ δὲ τῆς ἄλλης νὰ τρυγήσουν—δῆθεν—τὴν αἰδῶν

ὁ εἰς τοῦ ἄλλου. Ἡ ἀσκῆσις αὕτη εἶνε ἀπὸ τὰς προσφιλεῖς παιδιὰς τῶν ἀρρένων.

Ἡ προέλασις τῶν 'Ιταλῶν πρὸς κατάκτησιν τῆς 'Αβησσυνίας καὶ ἡ κήρυξις ὑπὸ τοῦ Μενελίκ πανστρατιάς, παρεῖχε τὴν ποθητὴν εὐκαιρίαν εἰς τοὺς μανιώδεις ξιφομάχους τοῦ εἰδους αὐτοῦ νὰ δώσουν ἐξετάσεις τῆς ἐπιδεξιότητός των, ἀλλὰ καὶ νὰ σώσουν τὴν ἀπειλουμένην ἐλευθερίαν τῆς πατρίδος των.

Χιλιάδες δυστυχῶν 'Ιταλῶν ἔχασαν, χωρὶς νὰ τὸ φαντασθῶν, τὰ διακριτικὰ τοῦ ἀνδρισμοῦ των, κατὰ τὰς ὥρας τῶν ἐκ τοῦ συστάδην λυσσαλέων μαχῶν. Πολλοὶ ἀπεβίωσαν ὑποκύψαντες εἰς τὸ ἀγριον τραῦμα. Ὅσοι ἐπέζησαν ἐπέστρεψαν εἰς τὴν 'Ιταλίαν (πολλοὶ ἀκόμη ζῶσι) μὲ τὸ ἀθεράπευτον αὐτὸ ἀπόκρυφον δυστύχημα.

Ἡ συμφορὰ θὰ ἦτο πολὺ μεγαλυτέρα ἂν κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ πολέμου δὲν ἐπενέβαινον φιλικῶς αἱ Μεγάλαι Δυνάμεις δι' ἐπισήμων ἀπεσταλμένων των, οἱ ὁποῖοι ἰκέτευσαν τὸν Μενελίκ, ὡς καλὸν Χριστιανόν, νὰ διατάξῃ τὸν στρατὸν του νὰ καταπαύσῃ τὸ ἔθιμον, τὸ ὁποῖον εἰς τὴν Εὐρώπῃ ἐκρίνετο ὡς πολὺ βάρβαρον.

Ὁ ἀγαθὸς ἐκεῖνος Μονάρχης, ὁ ὁποῖος ἐδέχετο κάθε φρόνιμον συμβουλὴν καὶ ἤκουεν ὅλα τὰ παραπονα, δὲν ἔλειψε νὰ φανῇ εὐάρεστος εἰς τὰς Μ. Δυνάμεις καὶ νὰ διατάξῃ αὐστηρῶς τὰ δέοντα. Ἀλλ' εἰς τὴν παρατήρησιν τῶν Εὐρωπαίων ἀπεσταλμένων, ὅτι τὸ ἔθιμον τῶν στρατιωτῶν του ἦτο «*βάρβαρον*» ἀπήντησε τὰ ἐξῆς ὑπέροχα:

«*Ἄν ἡ Εὐρώπη θεωρεῖ βάρβαρον τὴν ἀφαίρεσιν μικροῦ μέρους τοῦ σώματος μερικῶν ἐχθρῶν μας, ἡ ὁποία γίνεται εἰς τὴν μέτῃν τῆς μάχης—πράγμα ἄλλως τε πού ἐσυνήθιζτο ἀπὸ τοὺς πατριαρχικοὺς στρατοὺς κατὰ τὴν Παλαιὰν Διαθήκην—τότε πῶς πρέπει νὰ χαρακτηρισθῇ ἡ προσπάθεια τῆς πολιτισμένης 'Ιταλίας, πού ψύχαιμα καὶ χωρὶς νὰ εἴς δώσωμεν καμμίαν ἀφορμὴν ζητεῖ νὰ ἀφαιρῇ τὸ πολυτιμότερον εἰς τὸν κόσμον ἀγαθόν, τὴν *Ἐλευθερίαν*, ἀπὸ ἑνα δολοφονοῦν φιλήσυχον Χριστιανικὸν λαόν, πού ἐπὶ τόσους αἰῶνας μόνος του τὴν διεφύλαξε μαζὶ μὲ τὴν πίστιν του μέσα στὴν καρδίᾳ τῆς 'Αφρικῆς;*»

ΑΠΟ ΤΗΝ ΖΩΗΝ ΤΟΥ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ ΜΕΝΕΛΙΚ

Ὁ Μενελίκ συνήθιζε περιοδικῶς, ἀλλὰ πρὸ πάντων κατὰ τὴν ἐορτὴν τῶν γενεθλίων του, νὰ κάμῃ εἰς τοὺς ὑπηρετάς τῆς Αὐλῆς ἀνὰ ἓν δῶρον. Εἰς τὸν Ἀρμένιον μάγειρόν του, πού ἦτο κυρίως διὰ τὴν εὐρωπαϊκὴν μαγειρικὴν, τὴν προσορίζομένην διὰ τοὺς φιλοξενουμένους κάποτε εἰς τὰ ἀνάκτορα ἐπίσημος ξένους, προσέφερε κατ' ἑτος δύο ἐλεφαντόδοντας. Ὁ Ἀρμένιος μάγειρος τὰ ἐπώλει εἰς τοὺς ἐμπόρους τῆς *Αδῖς*—*Ἀμπέμπα* μὲ τὸ ζύγι καὶ ἐλάμβανε τὴν ἄξιαν των εἰς τὰλληρα ἀργυρᾶ. Φαίνεται ὅτι τὸ ἐτος ἐκεῖνο, πού εἰμεθα καὶ ἡμεῖς φιλοξενούμενοι τοῦ Αἰθιοπικοῦ Αὐτοκράτορος, ὁ Ἀρμένιος μάγειρος ἐλησμονήθη καὶ δὲν ἔλαβε τὸ δῶρόν του. Ἀφῆκε νὰ παρῇ τὸν μερικὴν ἡμέραν, ἀλλὰ δραστηρῶς χωρὶς ὠφελείαν. Δὲν ἐτόλμα νὰ ὑπενθυμίσῃ τὸ δικαίωμα του, ὅπως πράττειν τὰ...χαροῦντα τῶν ἐστιατορίων πρὸς τοὺς πελάτας, πού λησιμονοῦν τὸ πούρμπουρ, ἀλλὰ καὶ δὲν ἐννοοῦσε νὰ μείνῃ χωρὶς ἐλεφαντόδοντα.

Ἀνέμενε λοιπὸν κάποιαν εὐκαιρίαν, ἡ ὁποία καὶ δὲν ἦρχισε νὰ παρουσιάζῃ. Διετάχθη μετὰ τινα

CAMILLE FELIX BELLAGER.—«Κουβεντούλα».

Α. Δ. ΠΑΠΑΔΗΜΑ

ΕΚΕΙΝΟ ΤΟ ΒΡΑΔΙ!.....

Ο δρόμος που έφερνε στην κλινική, περνούσε μέσα από μία σειρά ατέλειωτη παλιών ραγιόμενων σπιτιών, που από την πολυκαιρία φαινόταν πως είχαν πάρει μία κλίση πλάγια. Τό κοκκίνο χρώμα τους είχε ξεθωριάσει και τα ξύλινα μπαλκόνια τους θαρρόνως κανεές πως είχαν ετοιμόρροπα. Από κει που τελείωναν τα σπιτία αρχίζαν τα χέρσα χωράφια, έπειτα ή άμπελικά, που ο καπνός της βγαίναν από μία τεράστια καπνοδόχο, ανεβαίνοντας σε μακριά γραμμή προς τον ουρανό κ' έπειτα ο' έναν κήπο, ξεχώριζε με μορφοφύκη άσπραδα ή κλινική.

Το άμαξ πέρασαν από την παλιά συνοικία, λιγόστεψε το τρέξιμό του, εκεί που ο δρόμος ήταν ανηφορικός και σε λίγο στάθηκεν έξω από την κλινική. Η μεγάλη σιδερένια πόρτα άνοιχθηκεν από το γέρο θυρωρό, το πρόσωπο μιάς νοσοκόμας πρόβαλε, μέσα από το θυρωρείο—κ' ήρθαν κ' οι δύο κοντά σε' άμαξ.

Ο Πέτρος κατέβηκε πρώτος. Η νοσοκόμα τον έπιασαν από το χέρι και τον έφερε μέσα.

Αδιάκοπες φωνές πουλύν άκούονταν από τα ψηλά δέντρα κ' οι πρώτες άνοιξιάντικες μυρσποές έρχονταν από τον μεγάλον κήπο, με τα φιδωτά άμμοστρωμένα δρομάκια.

— Έδω ήνε σωστός παράδεισος! είπε στον Πέτρο, ή αδελφή του. Κ' εκείνος γύρισε άγιά γύρω, το νυσάλεο, σκυθρωπό βλέμμα του, δίχως ν' άποκριθί. Σε λίγο άνέβηκαν τη σκάλα και μέσα από μία σειρά τζαμπορτές, που άνοιγκλειναν ή μία πίσω από την άλλη, μπήκαν στην κλινική.

Ήσυχία εΐταν άπλωμένη γύρω, μία χυά άποκρουσική ήσυχία που κυριαρχούσαν ως την πιό άπόμακρη γωνία του μεγάλου διαδρόμου. Έκει έπεφτε το αντίφωγο των χροματιστών τζαμιών και σχημάτιζε φωτισμένες βέργες, θιμίζοντας τό

ώραίο τέμπλο σε στιγμή μιάς άλγεινής τελετής. Ο ήχος μικράς καμπάνας άκούσθηκε και μία συνοδεία από γιατρούς και νοσοκόμους πέρασε. Έπειτα έβησαν όλα στο μακρινό άντρο.

Ο Πέτρος γύρισε και κοίταξε τό θάλαμο, που τον έφεραν ή νοσοκόμα. Εΐταν τέσσερα κρεβάτια γύρω, είχε δύο μεγάλα παράθυρα κ' οι τοίχοι του γυάλιζαν κρεμεζοί. Σ' ένα κρεβάτι καθόταν ένας νέος, ως είκοσι χρονών και πλάι του μία νοσοκόμα. Καθώς άντικρύσθηκαν, το πρόσωπό του μαζεύθηκε, τα χείλη του άνοιξαν, δείχνοντας άραιά, σουβλερά δόντια.

— Πέντε μέρες άκόμη... μόνο πέντε... μου τό είπε σήμερα ο γιατρός, κ' έπειτα θα βγώ από δω, του είπεν άξαφνα.

Ο Πέτρος τον κοίταξε και μουρμούρισε: — Πέντε;

— Καί συ "Α, σε φέρανε σήμερα... ξέρω, ξέρω... Χά-χά-χά-χά, ξέσπασε ο' ένα γέλιο, που έμοιαζε με κλάμμα και που τον έκανε νά τρέμη σύγκορμιο. Η νοσοκόμα πήγε κοντά του και τον ήσυχασε.

— Δεν κάνει, αγαπητό μου παιδί, ο γιατρός μάλωνα προχθές, παύ του είπαμε ότι μιλούσες πολύ...

Ο Πέτρος άρρησε τον έαυτό του νά πείρη στο κρεβάτι, σά νά παράλυσε μία στιγμή όλο το σώμα του, ενώ ο νέος ξανάλεγε στη νοσοκόμα, σε ήσυχο έμπιστευτικό τόνο:

— Πέντε μέρες μόνο... πέντε, και ύστερα θα σου φύγω. Δε θα με βλέπεις πιά, ή;

Η νοσοκόμα έγενεφε με τό κεφάλι γελαστά. Τα γαλάνα της μάτια, που τά ήσκιωναν τα μαύρα μαλλιά, τά χτενισμένα άλλά κλέο, έδειχναν γλύκα και κολούση.

Η άλλη μέρα εΐταν συγνεφιασμένη. Θολή. Ο άέρας κουνούσε τις κορφές των ψηλών κυπαρι-

σιών κ' έρχόταν ύψος, σά νά είχε βρέξει μακριά. Στο μεγάλο άντρο εΐταν άναμμένα τα φώτα κ' ή μυρωδιά φαικού εΐταν χυμένη γύρω. Ο Πέτρος τριγύριζε στην αΐλη με τη πλώρα. Τα μάτια του σπηλώνονταν πέρα εκεί που άρχιζε ή παλιά συνοικία, προς τό μέρος των χωρσφών, σά νά ξεψυχούσαν εκεί οι ήχοι της κινούμενης, της γερής ζωής.

Μία τέτοια θολή μέρα μύριζαν γύρω οι μυρτίες, που στόλιζαν όλα εκείνα τα σπιτία της μεγάλης πλατείας. Τότε εΐταν μικρός, ξέγνατος, Έτρεχε μέσα στους χαρμόσυνους ήχους της μουσικής και τά χρυσά κρόσια της μεγάλης σημαίας χάιδευαν τό πρόσωπό του... Από την ήμερα εκείνη—θυμάται—άρχισε νά φωνάζει δυνατά ο πατέρας τό βράδι στο σπίτι, έπειτα από λογιμαγία με τη μητέρα. Σάν έπαινε, τά παιδιά τρώ-μωζαν και τριγύριζαν τη μητέρα, που έκλινε κρατώντας πάντα ένα μαντηλάκι με νταντέλες στα χέρια της. Ο Πέτρος θυμόταν ότι τό πρό-σωπό της εΐταν πάντα δροσερό κ' ήρεμο, τα μάτια της σπιθοβολούσαν κ' ή φωνή της εΐταν γλυκειά και χυιδευτική. Μά κάθε μέρα τό σπίτι γεμίζει από φωνές, μία άτμόσφαιρα άδριακής άνησυχίας τό βράινει, ενώ οι μέρες εΐταν συγνεφιασμένες, θολές κ' έπεφτε μία σιγανή κουρσική βροχή. Τά παιδιά περνούσαν τις ώρες τους στη σοφίτα και μόνο σάν έρχόταν τό σούρουπο, βλέπανε από τό ψηλό παράθυρο τον ήλιο, που έπεφτε στη δύση του. Τότε διαλύονταν τά σύννεφα, πέρνονταν πλήθινες άποχρώσεις, τό φως του ήλιου όμως εΐταν άδύνατο κ' ο δίχως του δλοκόκκινος, σά ματωμένος. Τό βράδι κάτω από τό δυνατό και καθαρό φως του γαζιού έτρωγαν άμύλητα, στη μεγάλη τραπέζια, ενώ ή μητέρα διάβριζε κοντά τους. "Οταν τά έφεραν στο δωμάτιο του ύπνου, άκούγαν τά βήματα του πατέρα στη βαρεία στην είσοδο. Και παρακαλούσαν στην προσευχή τους, ή νύχτα νά περάση ήσυχη κ' έπειτα φοβισμένα, μαζεύονταν στη θέσι τους.

.... Μία νύχτα ξύπνησαν από τις άριστε σπα-ραχτικές φωνές της μητέρας. Με γυνά πόδια πατώντας στο χυό πάτωμα, έτρεξαν στην τραπέζια. Έκει βρέθηκαν μπροστά στη μητέρα, που τό στόμα της είχε γεμίσει από άφροές άημα, τό πρόσωπό της έδειχνε δυνατή έκφραση πόνου, τό χέρι της κρατούσε τό στήθος, ενώ τό στόμα της σπάρριζε χάμο....

.... Από τότε ήρθε κοντά τους ή θεία. Τον πατέρα τον βλέπανε μόνο, όταν τό άμαξι τους έφερνε στο άνατολικό μέρος της πόλης, εκεί που βούσκουνταν οι φυλακές. Τότε έμαθεν ο Πέτρος ότι ή σκοτωμένη εΐταν δεύτερη μητέρα τους κ' ότι την είχε σκοτώσει ο πατέρας τους, ύπερσυσ-ζόντας με τον τρόπο αΐδων την προσβλημένη του τιμή! Θυμόταν όμως ταχτικά τό σπιθοβόλημα των άμυγδαλωτών ματιών της, και τη γλυκειά χαιδευτική φωνή της!

Ο πατέρας γύρισε στο σπίτι ύστερα από χυάνα. Ο Πέτρος εΐταν μεγάλος πιά. Λίγον καιρό πύ ύστερα όμως άρρώστησε βαρεία και μέσα στον αδιάκοπο πυρετό του θυμόταν κ' άποζή-τοΐσε την πεθαιμένη μητέρα. Κ' όταν σηκώθηκε την πρώτη μέρα και βγήκε έξω, γύρισε με τρόμο στο σπίτι.

— Εΐδα τη μαμά στο δρόμο, είπε. Εΐταν όμορφη, πολύ όμορφη και... νέα... ναι, φορούσε ένα φόρεμα σκούρο, πολύ σκούρο κ' εΐταν λυπημένη!

Ο πατέρας τον πήρε κοντά του, ενώ τά μάτια του Πέτρου σπηλώνονταν πάνω του φοβισμένα, ακούνητα.

— Τι έπαθε τούτο; άναρωτήθηκεν ο πατέρας. Τη νύχτα άποζήτησε πάλι τη μητέρα, με κλάμμα και γέλιο μαζί. Καί την άλλη μέρα, ο γιατρός μίλησε πολλή ώρα με τον πατέρα κ' ύστερα από μία βδομάδα ή αδερφή, έφερε τον Πέτρο στην κλινική...

Τό πρωί έβρεξε λίγο κ' ή μυρωδιά της κτι-σμένης γής άνακατωνόταν με τη μυρωδιά του πεύκου. Η άνοιξη που είχε άνθισει, χανόταν πάλι και τά σταχτιά νέφια, που άπλωνόταν σάν ουρανό, μοιάζαν σά νά προμνησούν νέο χιμύνα.

Ο Πέτρος άνέβηκε στο θάλαμο με τη νοσοκόμα, γιατί αισθάνθηκε χυό. Φαινόταν ήσυχος κ' έλεγε στη νοσοκόμα, που εΐχε άνοιχτή μπροστά της τη Σύνοψη:

— Ναί... μπορώ τώρα νά πω, πως είμαι καλά... άδελφούλα μου, κ' αυτό τό χρωστάω σε σένα. Άχ τί καλά, θα γυρίσω γρήγορα στο σπίτι. Μη

ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΚΤΡΕΦΙΑΚΗ ΖΩΗ

ΟΙ "ΠΟΙΗΤΑΡΗΣ",

Ο Τζαπούρας: ένας άγράμματος ποιητής, που άρρησεν εποχή.— Οι σημερινοί μιτρε...του ποιηταρισμού.— Θεοχάρης Παλαίσης.— Τό Τσουκούδι.—

Συναγωνισμοί και...φιλονεικίες.— Καί όλο προδεύουμε... Μία ζωή μοιόμνη.

Γύρω άπ' τό τζάκι μαζεμένοι, άκούγαμε τη μητέρα που τραγουδούσε με τη λεπτή και τη γλυκειά φωνή της. Τη φτωχικιά μας κάμαρη πλημύριζαν κάτι φθόγγοι μονότονοι, μακρόσυρτοι και μία ιστορία ζωντανέμε μέσα στη παιδιάτικη φαντασία μας. Δίπλα μας ή φωτιά έλεγε κ' αυτή, με τό δικό της τρόπο, μία μελωδία τόσο ευχάριστη, τη μελωδία της άτέρμονης χείμωνιάτικης νύχτας.

Την κοιτάζαμε άκούραστα κ' έκατατικά στα μάτια, σάμπως νά θέλαμε νά μαντέψουμε τό παρ-κάτω τοφ ρυθμοποιημένο διηγήματος.

Μας τραγουδούσε κάποιον παλιό ποίημα του Τζαπούρα, για ένα τραγικό φόνιο, που μιάς έκανε νά οργίση από φρίκη.

Όταν τέλειωνε, τραβίσαμε όλα τά παιδιά κοντά της δειλά και τρομαγμένα, λες για νά ζητήσουμε προστασία άπ' τη μητρική σιορή. Κ' ή φωτιά τώρα, με τις άκανόνιστες φλόγες, τις πότε φιλές ως τό μεσο του ντακιού, τις πότε χαμηλές όσο που ξεχώριζαν, έπαινε για λίγο τό τραγούδι της, ίσως για νά πάρει άνάσα, ίσως γιατί φοβήθηκε τη ξαφνική σιοπή, π' ο άκλόυδθηκεν τό φινάλε της ιστορίας.

Κ' ενώθαμε τότε νά ζει μπροστά μας, μέσα στο νυγτερινό μονήριο της κάμαρης, ένας κόσμος πεθαιμένος, εποχής παλαιάς, κ' ένας άνηφοπος, που—ποιος ξέρει!—κάποτε θα πέρασαν από τό χωριό μας, θα στάθηκαν στο μέσο του μισοσκότεινου καφενείου και θα τραγουδίσουν την ιστορία, που πριν λίγο άκόμη άκούγαμε.

Ο Τζαπούρας. Ένας θρόλος. Μία σιγή χαμένη μέσα στο έρεβος του παρελθόντος. Όλη του ή ζωή πέρασε μέσα ταξίδι διόκοπο όλα τά μέρη του νησιού μας.

Ένας ρέπιορτε των γεγονότων που κάνουν αΐσθηση σε κάποια περιφέρεια της Κύπρου, ένας συνάχτης μιάς ποιητικής έφημερίδας, που έβγαίνε κάθε τόσο, ένας κατενός τραγουδιστής διαφόρων δρομάτων, ένας άπλοικός μοτέμ. Γεννήθηκε στην Πάφο. Από 25 χρονών έζησεν ως ποιητής Πόσα πανηγύρια, πόσες γιορτές, πόσα καφενεία, πόσοι δρόμοι δέν τό δεχίκανε! Κοντός και κάπως χοντρός, με τις ιδιόρρυθμες βράκες του, που κάπου κάπου μπερδεύονταναν στο πάδια του με τη μαύρη «ζώστρα» του, που τό άκρο της κρεμότανε

σου φανή παρδέξιο, πως θα βγώ τόσο γρήγορα από δω...

Κ' έγειρε τό κεφάλι. Τα μάτια του φαινόταν ήσυχια. Η νοσοκόμα, που τον είδε, σάν έτοιμο ν' άποκοιμηθί, σηκώθηκε και βγήκε από τό θάλαμο, αφήνοντας τη Σύνοψη στο κρεβάτι.

Ο Πέτρος κοίταξε τό δεμένο κοκκίνο έξοφυλλό της, που είχε κύκλους πολλούς χυσοσός...

Τους κοίταξε με τά μάτια καρφωμένα, άκούνητα... Έπειτα τό κράνηκε σά νά μεγάλωναν οι κύκλοι αυτοί, σά νά γέμιζαν όλο τό θάλαμο, με λεπτές μακριές ίνες, που θάμπωναν λίγο τό φως και σιγά-σιγά άρχιζαν νά μεγαλώνουν πύο πολύ, νά γίνονται χοντροί, νά πύρουν τό δέμα, φιδιού κ' έπειτα νά τον κοιτάνε με άπειρα μάτια, με τά ώρτια εκείνα, τά γεμάτα σπιθοβόλημα μάτια της μητέρας, που τώρα τον πλυσιάζαν γρήγορα. Σηκώθηκε. Έβριζε τά χέρια του μπροστά γρήγορα σά νά ήθελε νά τά διώξη. Έπειτα πισολάτιζε. Τά μεγάλα τζάμια του παραθυριού εΐταν άνοιχτά. Τά μάτια τώρα μεγάλωναν, ως που τό πρόσωπο της μητέρας κινήθηκεν άνάμεσος αΐνά με άφροές από αΐμα στο στόμα, όπω τό είχε δει εκείνη τη βραδιά στο σπίτι κ' έπειτα χάθηκε και στο θάλαμο χύθηκε σκοτάδι.

Έπειτα ένοιωσε νά τον άρπάζουν δύο χέρια στη άρχή, από τη σαγκοκαλιά και κ' έπειτα στο λαίμ' και νά τον σφίγγουν δυνατά. "Α, νά τό πρόσωπο του πατέρα μπροστά του άγριου, με μία παγερή φρίκη, ότως εκείνη τη βραδιά στο σπίτι! Είνα τά χέρια του λυγρόν, που τον σφίγγουν!

Τά χέρια που έπνιξαν τη μητέρα!

Ζήτησε νά ξεφύγη...

Πισολάτιζε στο παράθυρο και με μία φωνή δυνατή, σάν άγριο άλγύχτιμα σκυλιού, σάν μύο ύπόκαψη φοβέρα για τόν άνιλεο πατέρα, πήδησε στο κενό...

Η νοσοκόμα έτρεξε.

— Θεέ μου, έπες; φώναξε.

Η μικρή καμπάνα άκούσθηκε νά χτυπάη στήν είσοδο.

Κ' ή μέρα γινόταν πύο θολή κ' ο άνεμος, που είχε σηκωθεί χτύπησε τ' άνοιχτά τζάμια στενάζοντας μέσα στα πεύκα.

τις περισσότερες φορές, μ' έκεινο τό φτωχό και μπαλωμένο γελέκο (ζιμπούνι) του, με τό παρδαλό πουκάμισο και τις στραβογεμένες «ποδίνες» (!) του, με τά μικρά κ' έξυπνα μάτια, και με την πάντα ευθύμη κοιβέντα του, έμεινεν άθάνατος μέσα στη μνήμη εκείνων που τον γνώριζαν, μά και των κατόπιν γενεών. Τά τραγούδια του μεταδίδονται άκόμη από στόμα σε στόμα κ' οι ήρωές του ζούνε μέσα στα χωριά, στις φτωχικές κάμαρες, γύρω άπ' τ' άναμμένα τζάκια.

Ήταν άγράμματος. Εΐχεν όμως τεράστιο μνημνικό. Θιμόταν, χωρίς ούτε τό παρηκικό λάθος, όλα τά ποιήματα του. Πήγαυε στην πολιτεία κ' άγύρανε τον τυπογράφο νάν του γράψει έκεινο που έπρόκειτο νά τυπώσει.

Εΐχε μια τόσο ζωηρή κ' ευλύγιστη φωνή, που ο κόσμος των πανηγυριών, άδελά του, στεκότανε σ' όλη τη διάρκεια του ποιηταρισμού. Τά έργα του έχουν άρκετά δυνατή δημοφιλία πνοή κ' ή σύνθεσή του έχει κάτι τό αρχιτεκτονικό. Μερικές ποιητικές εικόνες που σκορπίζει δω και κει σαστά, δύνουν καλό τόνο και παραστατικότητα στην ιστορία, που διηγείται. Ιδιαίτερα τό τελευταίο του: «Ρή-γιο και Βάσος» εΐνε ένα ρομάντο πολύ πρωτότυπο.

Ο Παλαίσης έχει μεγάλη εύχέρεια στο ταΐρια-μα των διόχτων. Σε κάποιο διαγωνισμό, που έγινε στην πανήγυρι «του Κατακλυσμού», στη Λάρνακα και που λάβανε μέρος σε δάυτονε πολλοί ποιηταρδες, αυτός πήρε τό πρώτο βραβείο. Θυμάμαι όταν κάποιος άναγναστής του είπε τό παρακάτω δίστιχο:

«Θαμιάζομαι, τήν θάλοσαν, βάρ ως (!) που την έφκάλαν (!)»

ο τέκονμοι, σπλλοζομαι, τ' χωμαν που τό βάλας, εκείνος άπάντησε:

(!) «ποδίνες» = είδος παπούτσια—σά μπότες Κορηνές.

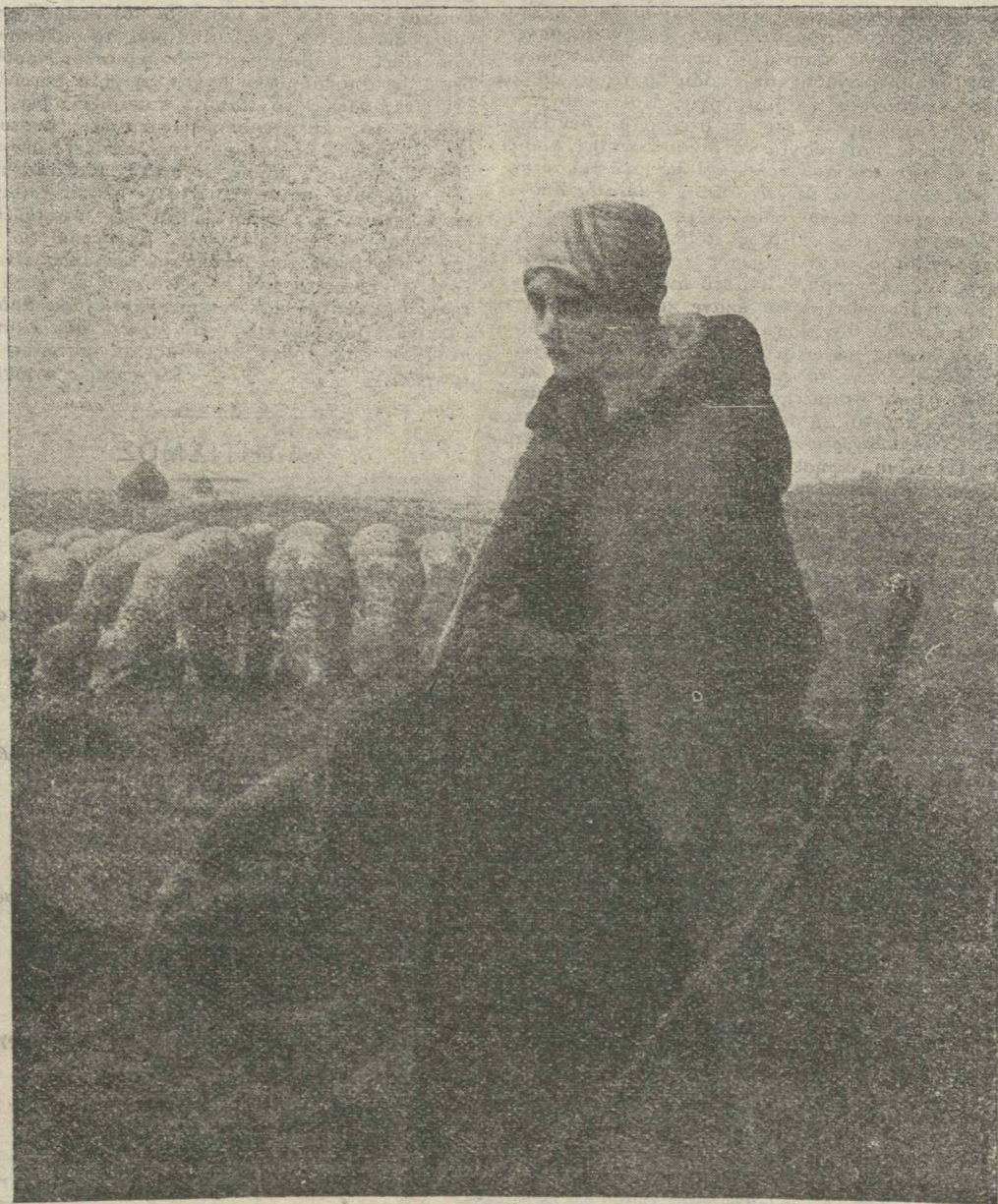
(!) «βάρτιος»=βάρδος.

(!) έφκάλαν=εβγάλανε.

ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΠΟΥΣΕΝ.—«Ποιμένες, έν Αρκαδία»

[Πινάκωβήκη ύδατος του Δερονσάρ]

ΑΙΜΕ ΠΕΡΡΕΤ.—«Προσευχή με τό σούρουπο».

[Έκθεσις Γάλλων Καλλιτεχνών]

ΚΥΡΙΑΚΑΤΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Η ΓΡΗΟΥΛΑ ΤΟΥ ΠΑΛΗΟΥ ΚΑΙΡΟΥ

Ἡ γρηούλα, ἡ καλή γρηούλα τοῦ παλαιοῦ καιροῦ με τὴν μαύρη τὴν μαντήλα καὶ τὸ τριμμένο μαυροφούστανο. Τὴν θωρῶ καθισμένη στοῦ δρόμου τ' ἀγκωνάρι, μέσα στὴν ἀπόσπερη γαλήνη, μ' ἀκουμπισμένο τὸ μάγουλο στὸ ρικνὸ τὸ χέρι, ἐνωμένα τὰ πόδια νὰ τὰ σκεπάξῃ τὸ μακριφούστανο ὡς τῶν στιβαλιῶν τὴν ἄκρη.

Ἡ ὥρα ἡ βραδυὴν πού ἀνάβει τὸ παιχνίδι τῶν παιδιῶν στὴ γειτονιά. Ἐνα σωρὸ κουτσούβελα, ἀπὸ τριῶν κ' ἀπάνω χρόνων, σὲ μιὰν ἀδιάκοπη κίνηση, τρελλὰ τρεξίματα—χτυπήματα μικρῶν φτερῶν—, χαρωπὲς φωνούλες τονισμένες στὸ λαμινόρε τοῦ πεντάγραμμου—σπίνων τερετίσματα. Δὲν τὰ ξεχωρίζεις τὰ διαβολάκια ὅπως τρέχουν, ὅπως πεδοῦν καὶ κυνηγοῦνται τὸνα με τ' ἄλλο. Τὸ γαλάζιο καὶ τὸ χρυσαφὶ σκορπισμένα πὸ τὴν δεῖκη παλέττα σὲ μικροῦλια κεφαλάκια καὶ σ' ἀκούραστες στ' ἀδιάκοπο τριγύρω στριφογύρισμα τσαχπίνικες χαντρίτσες. Στρογγυλὲς λαστιχένιες μπαλίτσες πού ἀναπηδοῦν στὸ μαλακὸ τὸ χῶμα ἀκούραστες. Ροδάκινο στὸ πρῶτο χνοῦδι τοῦ στὰ πορφυρένια μαγουλάκια, ὀλόχυμο κεράσι τὰ ζευγάρια τὰ χειλάκια, οὐράνιοι θόλοι ὀλοξάστεροι τ' ἀγνά ματάκια..

Θωρῶ καὶ τὴν γρηούλα ἀντίκρυ μαζεμένη στ' ἀγκωνάρι τῆς. Ἀσειστο τὸ κουβαρισμένο σῶμα καὶ τὰ μάτια στυλωμένα καταμπρός στὴν πολυθρόνη ζωὴ τοῦ δρόμου. Δὲς καὶ θέλει νὰ τὴν ἀγκαλιάσῃ ὀλάκερη μὲ μιὰ μόνη ματιά τῆς. Καὶ γυρίζει δῶ καὶ κεῖ τὸ μῶτι πάνω στὰ ξανθωπά τὰ σγουρόμαλλα κεφάλια, βυθίζεται στὸ γαλάζιο θεῖο τῶν μικρῶν ματιῶν, τόσο ἐρευνητικὸ πού θαρρεῖς πὺς κάτι τι πού χάθηκε ἀποζητιέται...

—Κυρούλα, τί κυττᾷς; Μοιάζεις σὰ νὰ γυρεύεις κάτι τὸ χαμένο...

Ἡ γρηὺ Δέσπω στρέφει τὸ κεφάλι. Κ' ἡ φωνὴ τῆς πού μιλάει δὲν εἶνε γέριχη οὔτε βραχνή, τὰ μάτια τῆς πού με κυττᾷν εἶνε στιγμὲς πού μοιάζουν νὰ κρατοῦνε πάνω τους ἀκόμα κάτι ἀπ' τὸν καιρὸ τῶν δέκα χρόνων.

—Τὴν Δεσποῦλα παιδί μου, τὴν μικροῦλα δὴ τὴν Δεσποινιδί, πού τὴν ἔζησα μπρός ἀπὸ μισὸν αἰῶνα, τὸ Δεσποινιδί με τὰ πυρρά τὰ μάγουλα καὶ τὴν αἱμάτινη κορδέλλα στὶς χοντρές πλεξοὺδες. Νά, νά... σὰν καὶ κείνο κεῖ τὸ κοριτσόπουλο πού πεδάει τὸ κουτσό... δὲς, δὲς πὺς τρέχει...

Καὶ λέει, καὶ λέει... Καὶ τὰ μάτια στυλώνονται πάλι μπρός, στὴν ἀκούραστη ζωὴ τοῦ δρόμου πού λὲς καὶ τῆς χτυποῦν τ' ὄρατα τοῦ θεῖου δάχτυλου τὸ μαγικὸ πρελούντιο τῆς ζωῆς, στὰ σγουρόμαλλα κεφάλια καὶ τὰ πύρινα τὰ μαγουλάκια, στὸ λουλούδι τῆς ζωῆς πού ξεφυτρώνει ὀλόδροσο ἀνάμεσα ἀπ' τὸ κεράσι τῶν χειλῶν... Καὶ γιὰ μιὰ στιγμὴ τ' ἄσπρα τὰ μαλλιά πού ξεφεύγουν ἀπ' τὴν μαύρη τὴν μαντήλα φαντάζουν στοῦ χρυσαφιοῦ τ' ἀπαλὸ τὸ θάμπωμα, στὸ πρῶτο τοῦ ροδακιοῦ χνοῦδι τὸ ρικνὸ τὸ μάγουλο, τὸ πύθ γλυκόθωρο καθρέφτισμα τ' οὐράνιου θόλου στὸ ἐτοιμοδουστο ζευγάρι τῶν ματιῶν...

1927

ΤΡΟΠΑΙΑΤΗΣ

ΣΕ ΜΙΑ ΤΟΠΟΘΕΣΙΑ

Ἐδῶ ἄλλοτε κοιμήθηκα μ' ἀγάπης νανουρίσματα κοντὰ στὸν ἑρωτά μου,

μὲ μουσικὴ τὴ θεῖα φωνὴν ἀπ' τὰ γλυκὰ τὰ χεῖλη

τῆς, ἔδῶ εἶδα τὸ λαμπρότερο κ' ἀπ' ὅλα τὰ ὄνειρά μου.

Στὸ νῦν, πού πάντα δρέγεται τὰ θεῖα καὶ τὰ μεγάλα

θὰ μένεις, ὦ γλυκεῖά μου γῆ

κ' ἢ σὲ γαλήνη ἢ ταραχῇ, σὺ θὰ ξυπνᾷς στὰ ἐντὸς

τῆς θεῖας τῆς ὁμορφίαν μορφή.

Ἄ! ὅλα αἰθέρια εἶνε ἔδῳ. Σὰν καὶ ἔχουνε πόρε

κ' ἀπ' τὸ λαμπρὸ τῆς φῶς,

ποῖν' ἁρμονία, πνοή, ζωὴ κ' ὑψώνεται καὶ λάμπει

καὶ γίνεται εὐθμός.

ΔΗΜΟΣΘ. ΑΝΤΥΠΑΣ

Η ΣΥΝΤΑΓΗ ΤΟΥ ΦΛΑΜΜΑΡΙΟΝ

Ὁ ἀποθανὼν διάσημος ἀστρονόμος Κάμ. Φλαμμαρίον ἐφήρμοξε μιὰν ἱκανῶς πρωτότυπον συνταγὴν, ὁσάκις τὸν προσέβαλλεν ἡ γρίπη. Μὲ μεγάλον πυρετὸν ἔκαμε μιὰν ἀνάβασιν μὲ ἀερόστατον· τὸ ἀερόλουτρον αὐτὸ τοῦ ἐβελτίωσε σημαντικὰ τὴν ὑγείαν καὶ τὸ συνίστα παντοτε εἰς ὅσους ὑπέφερον ἀπὸ γρίπην.

Τὸ ἴδιον συνίστα πολλὰ εἴη πρὸ τοῦ Φλαμμαρίον καὶ ἕνας ἱατρὸς στὸ Μομπελιέ, ὁ ὁποῖος διετίνετο ὅτι ἡ παρὰμονὴ εἰς τὰ ὑψηλὰ ἀερόστατον θεραπεύει, ὅχι μόνον τὴν γρίπην, ἀλλὰ καὶ τὸν ραχτισμόν, τὴν ὑδροπικίαν, τὸ σκαρβοῦτον, τὴν καταληψίαν καὶ τὴν ὑστερίαν.

ΜΙΑ ΑΓΑΠΗ

Τὶ νοσταλγίαις ξυπνοῦν καθὼς περῶ
κάτον ἀπ' τὶς ἀκακίαις τὶς ἀνθισμένες!...
καθὼς γεμίζουν οἱ ἴσκιος τὴν ἐρμιά
καὶ κάποιες Δύσες σβύνουν ματωμένες...

—Ὡ πόσες τέτοιες ὥρες τότε... ἀργὰ
περνοῦσαις μαζί τὸν ἴδιο δρόμο!...
καὶ μοῦ ἔγερνες θλιμμένη καὶ χλωμή,
καὶ μοῦ ἔγερνες θλιμμένη μου στὸν ὅμο...

...Τὰ μάτια σου μιὰ πίκρα τὰ χαμήλωνε,
καὶ τῆς ἐσπέρας οἱ ἴσκιος τὰ χαϊδεύαν,
καὶ κάποιος ὀχρὰ χαμόγελα στὰ χεῖλη σου
γλυκὰ σαλεύαν...

—...Ἦταν μιὰ ἀγάπη.. ὅλη: μιὰ πίκρα... ἕνας καῖμός...

μιὰ ἀγάπη ὅλη: χαμόγελα καὶ χάδια...
παράπονα βουβά, δάκρυα πού χύναις
μαζὺ τὰ βράδια.

Τώρα τὶς ἀκακίαις καθὼς περῶ
πού πλάι στὸν ἑρμὸ δρόμο ξανανθίσαν...
κλαίω τὰ ὄρατα ματάκια σου πού γέγραψαν
σὰν δυο λευκὰ ἀνθοπέταλα καὶ σβύναν.

ΠΙΤΣΟΣ

Η ΧΩΡΙΑΤΟΠΟΥΛΑ

— Φτωχὴ χωριατοπούλα μου, πούβρες αὐτὴ τὴ χάρι
νὰ περπατᾷς καμαρωτὴ σὰν τοῦ βουνοῦ νεράδα;
νᾶχης λαλιά σὰν τ' ἀηδονιοῦ, τὸ γλυκοτραγουδῶ σου
ν' ἀντιλαλάῃ κάτ'ε πλαγιά καὶ ρεματιά καὶ λόγγος;
Πούβρες τὴ λάμπι τῶν ματιῶν, πού τίς καρδίες
καὶ τὴ δροσιὰ τῆς ὁμορφίαν ποιά βρύση κροισιὰ
σου στάλας καλόβολη μέσ' στὰ παρθένα στήθεα;

Τὴ χάρι μοῦ τὴν ἔδωκε μιὰ ξωτικιά νεράδα;
π' ἀντάμα ζοῦμε στὰ βουνά, σ' ἀπάτητες ραχούλες
καὶ τὸ τραγουδῶ μ' ἔμαθες τ' ἀηδονί νὰ τὸ λέω.
Κε' ἂν θέλεις γιὰ τὰ μάτια μου, πού τίς καρδίες
νὰ μάθης πού τὴ βρήκαες τὴ τόση λαμπυράδα...

Μὲ τῆς αὐγούλας τὴ δροσιὰ τῆς ἀνοιξὸς μιὰ μέρα
μοῦ τὴν ἔστειλαν χάρισμα ὁ αὐγερινὸς κ' ἡ ποίλα.
Καὶ μιὰ βρυσσοῦλα μουσικὴ, πού μόνι ἐγὼ τὴ ξέρω.
Δυὸ στάλας μουῦταξ νερὸ κ' εἶμαι δροσὰ γιομάτη.

ΓΙΩΡΓΟΣ Ν. ΚΑΛΑΜΑΤΙΑΝΟΣ

Ε. ΦΡΙΑΝ.—«Στὴν ἀγκαλιά τῆς φύσεως»

[Ἐκδόσεις Γάλλων καλλιτεχνῶν]